

Pestprotocol

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	Pesten	4
2.1	Wat is pesten?	
2.2	Signalen van pesten	
2.3	Rollen bij pesten	
3	De aanpak	6
3.1	Preventieve aanpak	
3.2	Curatieve aanpak	
3.3	De Vijfsporenaanpak	
3.4	Het Stappenplan	
4	Digitaal pesten: herkennen en bestrijden	11
5	Nuttige Links	13
6	Referenties	13

BIJLAGE I Kijkwijzer gedrag

BIJLAGE II Leidraad voor een gesprek met betrokken leerlingen en ouders.

1 Inleiding

Pesten is een groot probleem in onze samenleving. Pesten komt zowel in het basisonderwijs als in het voortgezet onderwijs vaak voor. Ruim een kwart van de leerlingen geeft aan weleens te pesten of gepest te worden. De gevolgen van pesten kunnen heel ingrijpend zijn, niet alleen voor de gepeste, maar ook voor de pester en voor omstanders.

Bij het ontstaan van pesten is er sprake van bepaalde risicofactoren die zowel in de omgeving als in het kind kunnen liggen. Op school gaat het bijvoorbeeld om te weinig toezicht en een negatief schoolklimaat of groepsklimaat. Bij risicofactoren in het kind kan je denken aan bepaalde persoonlijkheidskenmerken, fysieke zwakte of afwijken van de norm.

Kinderen in het ZML-onderwijs hebben een grotere kans om één of meerdere van deze risicofactoren te bezitten. Problemen met taal, het uiten van emoties en grenzen stellen maken daarnaast onze doelgroep extra kwetsbaar als het om pesten gaat. Vooral buiten de school is deze kwetsbaarheid het grootst, het zeer moeilijk lerende kind wijkt per definitie af van de norm. Weerbaar zijn is daarom heel belangrijk en iets waar veel aandacht aan besteed moet worden. Maar ook binnen de school is er ongelijkwaardigheid tussen leerlingen en kan pestgedrag ontstaan.

SO Alphons Laudy heeft als doel dat leerlingen zich op school prettig voelen en in een veilige omgeving uitgedaagd worden om te leren. Dit betekent dat de school expliciet stelling neemt tegen pestgedrag. Om pestgedrag terug te dringen en te voorkomen heeft de school in samenwerking met alle betrokkenen van de school een pestprotocol ontwikkeld. Het pestprotocol is een handelingsplan voor de school. Hierin staat belangrijke informatie over pesten, de preventieve aanpak die de school hanteert en een procedure voor als er toch gepest wordt.

2 Pesten

2.1 Wat is pesten?

Wanneer hebben we het over plagen en wanneer is het pesten? We spreken over plagen als het gaat om conflicten tussen kinderen die aan elkaar gewaagd zijn en het vertoonde gedrag een uitnodiging geeft om iets terug te doen. Dit is normaal gedrag tussen kinderen dat een pedagogische waarde heeft. Door elkaar uit te dagen leren kinderen omgaan met conflicten. Ook een impulsieve agressieve reactie rekenen we niet onder pesten. Pesten is juist heel doelbewust en gebeurt herhaaldelijk over een langere periode.

Pesten is het systematisch uitvoeren van verbaal of fysiek geweld door één of meerdere personen naar iemand die zich niet kan verweren.

De pester en de gepeste zijn niet gelijkwaardig, er is een verschil in macht: fysiek, mentaal of qua sociale status.

2.2 Signalen van pesten

Kinderen die gepest worden schamen zich vaak of voelen zich zo bedreigd dat ze niets durven te zeggen tegen leerkrachten en ouders. Soms zijn er signalen waaruit opgemaakt kan worden dat er iets aan de hand is. De volgende signalen kunnen duiden op pesten, maar dat hoeft natuurlijk niet.

Thuis

- Het kind is bang om naar school te gaan.
- Vertelt niet meer over school.
- Is regelmatig spullen kwijt of komt met kapotte spullen thuis.
- Komt uit school met vieze of kapotte kleren.
- Heeft vaak hoofdpijn of buikpijn.
- Heeft onverklaarbare blauwe plekken of verwondingen.
- Valt terug in gedrag, duimt bijvoorbeeld weer of plast in bed.
- Wil niet slapen, slaapt onrustig, heeft nachtmerries.
- Heeft vaak geen eetlust.
- Wil bepaalde kleren niet meer dragen.
- Is thuis prikkelbaar, boos of verdrietig.
- Vraagt of steelt geld.

Op school

- Het kind heeft weinig of geen vrienden.
- Wil de verjaardag niet vieren.
- Kan zich niet concentreren.
- Presteert slechter dan vroeger.
- Wordt bij een bijnaam genoemd.
- Is het mikpunt van 'grapjes'.
- Krijgt vaak opmerkingen over kleding of spullen.

- Wordt dikwijls als laatste gekozen.
- Er worden vaak bezittingen afgepakt.
- Krijgt steeds de schuld.
- Wordt genegeerd en speelt veel alleen.
- Zoekt vaak de nabijheid van de leerkracht op.
- Is vaak betrokken bij opstootjes.
- Toont schichtig, ongelukkig of zelfs depressief gedrag.
- De sfeer in de klas is niet goed.

2.3 Rollen bij pesten

Bij pesten zien we verschillende rollen. De bekendste zijn de rollen van pester en gepeste.

Minder bekend zijn de rollen die de omstanders innemen. Deze omstanders hebben vaak zonder dat zij het zich bewust zijn, invloed op het pesten.

- **De Pester**
Is vaak onzeker en wil graag aardig en stoer gevonden worden. Denkt door te pesten dat iedereen hem/haar grappig vindt.
- **De Gepeste**
Voelt zich vaak verdrietig en eenzaam. Durft vaak niets terug te doen of het te vertellen, is bang dan nog meer gepest te worden.
- **De Meepester**
Doet mee met pesten, denkt dat hij/zij er dan bij hoort.
Is bang om zelf gepest te worden.
- **De Helper**
Neemt het op voor de gepeste. Vindt het niet goed dat er gepest wordt en is niet bang voor de pester. Helpt graag en is daarom vaak populair.
- **De Stiekemer**
Vindt het goed dat er gepest wordt, maar bemoeit zich er niet mee. Is bang om zelf gepest te worden. Roept anderen erbij om het pesten te steunen.
- **De Buitenstaander**
Denkt dat er in de klas niet gepest wordt en het kan hem/haar ook niets schelen. Zolang hij/zij er zelf maar geen last van heeft.
- **De Stille**
Bemoeit zich er niet mee. Vindt het pesten wel gemeen, maar durft niets te doen of te zeggen, is bang zelf gepest te worden.

3 De aanpak

3.1 Preventieve aanpak

Preventie is de beste aanpak tegen pesten. Een school heeft een inspanningsplicht om pestgedrag te voorkomen en aan te pakken door het scheppen van een veilig pedagogisch klimaat, waarin pesten niet getolereerd wordt. Dit kan op twee manieren: Ten eerste door het zorgen voor voldoende toezicht. De school moet goed toezicht houden, met extra aandacht voor de openbare ruimtes zoals gangen, toiletten en het schoolplein.

Ten tweede door het scheppen van een positief klimaat. Als basis van het pedagogisch klimaat heeft SO Alphons Laudy drie kernwaarden opgesteld welke ze wil meegeven aan de leerlingen:

Respect, zelfvertrouwen en zelfstandigheid.

Hieruit volgen drie basisafspraken in de groep:

Ik luister, ik ben aardig en ik doe het zelf.

Vier basisafspraken in de algemene ruimte:

Ik ben stil, ik loop rustig, ik hou mijn handen bij mezelf en ik loop in een rij.

En vier basisafspraken buiten de groep:

Ik doe niemand pijn, ik spreek iemand netjes aan, ik vraag om hulp en ik kan mijzelf vermaken.

Deze afspraken zijn en worden actief aangeleerd. Met behulp van de kijkwijzer gedrag wordt door de IB-ers gecontroleerd of de kinderen zich aan de basisafspraken houden. (zie Bijlage I)

In een positieve groep wordt niet gepest. Er kunnen wel kinderen met negatief gedrag aanwezig zijn, maar zij krijgen niet de kans om de groep te domineren. In een negatieve groep ontstaan echter altijd één of meerdere zondebokken. Daarom wordt in de groepen veel aandacht besteed aan een veilig groepsklimaat. Vooral de beginperiode van een nieuw schooljaar is daarbij belangrijk, omdat dan de groep gevormd wordt. In de klas worden de regels besproken en uitgelegd op het niveau van de groep. Eigen inbreng van de leerlingen wordt hierbij zoveel mogelijk gestimuleerd. Voor iedere schoolvakantie wordt klassikaal geëvalueerd of de afgesproken regels worden nageleefd.

De school biedt onderwijs aan de hand van de ZML-leerlijnen van het CED. De methode Beste Vrienden van de Vreedzame school wordt ingezet bij de leerlijn sociaal emotionele ontwikkeling om de sociale competentie van de kinderen te vergroten en de kinderen aan te leren hoe je als persoon omgaat met een ander.

3.2 Curatieve aanpak

Kinderen die gepest worden, vertellen dit niet gauw aan ouders of leerkrachten. Leerkrachten moeten daarom alert zijn op pestgedrag en dit kunnen herkennen. De achtergrondinformatie in dit protocol geeft hen hier handvatten voor.

Leerlingen moeten weten bij wie ze terecht kunnen als ze besluiten te vertellen dat ze gepest worden. Op SO Alphons Laudy kan de leerling behalve naar leerkrachten en assistenten ook naar de speciaal hiervoor aangestelde en bijgeschoolde contactpersonen gaan. De leerling kan zien wie dat zijn op twee posters in de school waarop hun naam en foto staat. Eén poster hangt op de begane grond en één op de eerste verdieping.

Als er een situatie van pesten bekend is geworden, treed de Vijfsporenaanpak in werking.

Op SO Alphons Laudy is er wekelijks een schoolpsycholoog en een Ouder- en kind adviseur aanwezig waarmee overleg gepleegd kan worden.

SO Alphons Laudy werkt nauw samen met Fibbe Scl en MEE. Deze instellingen kunnen indien nodig behandeling of begeleiding bieden aan ouders en/of kind.

3.3 De Vijfsporenaanpak

Deze aanpak is gericht op de vijf verschillende partijen die bij het pesten betrokken zijn: het gepeste kind, de pester, de ouders, de middengroep (de rest van de klas) en de school.

1. Steun bieden aan het gepeste kind

Naar het kind luisteren, het probleem serieus nemen.

Met het kind overleggen over mogelijke oplossingen.

Samen met het kind werken aan oplossingen.

Zonodig zorgen dat het kind deskundige hulp krijgt, bijvoorbeeld een sociale vaardigheidstraining om weerbaar te worden.

Zorgen voor vervolggesprekken.

2. Steun bieden aan de pester

Met het kind bespreken wat pesten voor het gepeste kind betekent.

Het kind helpen om op een positieve manier relaties te onderhouden met andere kinderen.

Het kind helpen om zich aan regels en afspraken te houden.

Zorgen dat het kind zich veilig voelt; uitleggen wat jij als leerkracht gaat doen om het pesten te stoppen.

Grenzen stellen en daar consequenties aan verbinden.

Zorgen voor vervolggesprekken.

3. Steun bieden aan ouders van het gepeste kind en de pester

Ouders die zich zorgen maken over pesten serieus nemen.

Ouders op de hoogte houden van peestsituaties.

Informatie en advies geven over pesten en de manieren waarop pesten kan worden aangepakt.

In samenwerking tussen school en ouders het pestprobleem aanpakken. Zowel op school als vanuit de thuissituatie.

Zo Nodig ouders doorverwijzen naar deskundige ondersteuning.

4. De middengroep betrekken bij de oplossingen van het pestprobleem

Met de kinderen praten over pesten en over hun eigen rol daarbij.

Met de kinderen overleggen over mogelijke oplossingen en over wat ze zelf kunnen bijdragen aan die oplossingen.

Samen met de kinderen werken aan oplossingen, waarbij ze zelf een actieve rol spelen.

5. De algemene verantwoordelijkheid van de school

De school neemt stelling tegen het pesten.

De school zorgt voor voldoende informatie over pesten en de aanpak van pesten in de eigen groep en de eigen school.

De school werkt aan een goed beleid rond pesten en veiligheid van leerlingen waar de hele school bij betrokken is.

3.4 Het Stappenplan

Bij melding van pestgedrag door een leerkracht, leerling en/of ouder(s) treedt het onderstaande stappenplan in werking:

Stappen die gemaakt worden ten aanzien van de gepeste leerling

Stap 1

De leerkracht spreekt met de gepeste leerling (zie bijlage). De leerkracht maakt een kort verslag van het gesprek, slaat dit digitaal op onder de leerling en noteert dit in het overzichtsformulier. De leerkracht licht de ouders in.

Stap 2

De leerkracht maakt contactafspraken met de leerling zolang het hulptraject loopt. De eerste vervolgspraak wordt 1 week later gepland. Indien wenselijk kan er een kort gesprek tussen pester, gepeste en leerkracht volgen. De leerkracht gaat na of de gemaakte afspraken met de leerling goed verlopen. De leerkracht heeft contact met de ouders over de afhandeling. Ouders weten dan welke stappen de school heeft gezet en kunnen aangeven of de peestsituatie hiermee is opgelost of dat verdere stappen noodzakelijk zijn.

Bij voldoende resultaat verder naar stap 3, anders stap 1 en 2 herhalen.

Stap 3

De leerkracht werkt aan het einde van het traject het verslag bij, waarin het gevolgde traject en de uitkomsten daarvan genoteerd staan.

Stappen die gemaakt worden ten aanzien van de pester

Stap 1

De leerkracht confronteert de pester met zijn gedrag en de pijnlijke gevolgen hiervan voor de gepeste leerling (en eventueel de groep/klas). De leerkracht probeert achterliggende oorzaken van het pestgedrag boven tafel te krijgen.

De leerkracht legt uit welke stappen volgen als het pestgedrag niet stopt.

De locatiedirecteur informeert de collega's bij de ochtendbriefing.

De leerkracht plant een week later een vervolgspraak met de leerling om vast te stellen of alles nu goed verloopt. En zorgt dat er aansluitend ook een kort gesprek is tussen pester, gepeste en leerkracht.

De leerkracht maakt een kort verslag van de gesprekken, slaat dit digitaal op onder de leerling en noteert dit in het overzichtsformulier.

Bij voldoende resultaat:

De leerkracht werkt aan het einde van het traject het verslag bij, waarin het gevolgde traject en de uitkomsten daarvan genoteerd staan.

Bij geen of onvoldoende resultaat:

Stap 2

De leerkracht beoordeelt wat er gebeurd is en geeft aan dat de pester zich niet heeft gehouden aan de gemaakte afspraken (zie stap 1).

Maakt nieuwe afspraken met de pester om een einde te maken aan het pestgedrag.

Informeert de IB-er en de ouders over de voortgang.

Legt nogmaals uit welke stappen volgen als het pestgedrag niet stopt.

Plant een week later opnieuw een vervolggесprek met de leerling om vast te stellen of alles nu goed verloopt.

Maakt een kort verslag van het gesprek, slaat dit digitaal op onder de leerling en noteert dit in het overzichtsformulier.

Bij voldoende resultaat:

De leerkracht werkt aan het einde van het traject het verslag bij, waarin het gevolgde traject en de uitkomsten daarvan genoteerd staan.

Bij geen of onvoldoende resultaat:

Stap 3

Probleemoplossend gesprek met leerkracht en IB-er. De ouders worden uitgenodigd en er volgt een officiële waarschuwing naar ouders. Afspraken worden gemaakt over toekomstig gedrag.

Ouders wordt uitgelegd welke stappen volgen als het pestgedrag niet stopt.

De leerkracht plant een week later een vervolggесprek met de leerling om vast te stellen of alles nu goed verloopt.

De leerkracht maakt een kort verslag van het gesprek, slaat dit digitaal op onder de leerling en noteert dit in het overzichtsformulier.

Bij voldoende resultaat:

Er wordt contact opgenomen met ouders om ze te vertellen dat het pestgedrag gestopt is.

De leerkracht werkt aan het einde van het traject het verslag bij, waarin het gevolgde traject en de uitkomsten daarvan genoteerd staan.

Bij geen of onvoldoende resultaat:

Stap 4

De IB-er nodigt de ouders uit voor een gesprek met de locatiedirecteur. Met de ouders wordt de ernst van de situatie besproken. Er worden nieuwe afspraken gemaakt die moeten leiden tot wenselijk gedrag. Ook deze afspraken worden op papier gezet en ondertekend door de leerling en de ouders.

Er wordt herhaald welke stappen volgen als het pestgedrag niet stopt.

Er volgt een korte schorsing/time-out.

De IB-er heeft binnen twee weken na afhandeling van de situatie een vervolggесprek met de leerling om vast te stellen of alles nu goed verloopt.

De IB-er maakt een kort verslag van het gesprek, slaat dit digitaal op onder de leerling en noteert dit in het overzichtsformulier.

Bij voldoende resultaat:

De IB-er werkt aan het einde van het traject het verslag bij, waarin het gevolgde traject en de uitkomsten daarvan genoteerd staan.

Bij geen of onvoldoende resultaat:

Stap 5

In overleg met de ouders wordt hulp gezocht buiten de school. De leerling volgt bijvoorbeeld een cursus of voert gesprekken met een psycholoog/orthopedagoog. Er volgt een langere schorsing/time-out.

Na de schorsing heeft de IB-er een gesprek met de leerling.

De IB-er maakt een kort verslag van het gesprek, slaat dit digitaal op onder de leerling en noteert dit in het overzichtsformulier.

Indien nodig wordt direct verwezen naar de volgende stap (zie stap 6).

Bij voldoende resultaat:

De IB-er werkt aan het einde van het traject het verslag bij, waarin het gevolgde traject en de uitkomsten daarvan genoteerd staan.

Bij geen of onvoldoende resultaat:

Stap 6

Er wordt een andere school gezocht voor de leerling.

4 Digitaal pesten: herkennen en bestrijden

Bij digitaal pesten gaat het niet om onschuldige plagerijen via het internet. Vaak gaat het veel verder. Met het hedendaagse automatisering tijdperk is een nieuwe technologie toegevoegd waarmee alle vormen van sociaal onveilig of ongewenst gedrag kunnen worden toegepast. Bovendien komen er nog een aantal dimensies bij. Digitaal communiceren kan op vrijwel elke plek plaatsvinden, thuis, op het werk, tijdens uitgaan of vakantie. De snelheid waarmee berichten zich verspreiden is vele malen groter dan de oude fysieke vormen van vertellen of schrijven.

De nieuwe media maken het daarbij mogelijk niet alleen tekst maar ook foto's en films in korte tijd over een groot publiek te verspreiden. Degene die berichten verspreidt is niet altijd zichtbaar en kan anoniem blijven voor de ontvanger.

Vormen van cyberpesten:

Probeer zoveel mogelijk bewijsmateriaal te bewaren of te printen.

Beledigen via sms, mail of chat

Via sms, mail of chat kun je elkaar vervelende boodschappen sturen. Dat gebeurt vaak anoniem of onder een verzonden naam.

Misleiden via internet of mobieltje

Een ander kan zich voordoen als iemand anders, door bijvoorbeeld een nepprofiel aan te maken in een chatprogramma. Omdat je elkaar niet ziet, geloof je al snel dat degene aan de andere kant ook echt degene is die hij of zij zegt dat hij of zij is. En als je de herkenbaarheid uitschakelt op je mobieltje, zie je niet wie jou belt. Je kunt ook in een tekstbericht (sms) verbergen wie je echt bent.

Bedreigen via internet of mobieltje

Omdat je kunt verbergen wie je echt bent in het contact via internet of mobieltje, kun je iemand gemakkelijk bedreigen.

Roddelen via internet

In het contact via internet kan gemakkelijk geroddeld worden. Bijvoorbeeld via mail of chat. Degene over wie geroddeld wordt, wordt niet uitgenodigd voor het gesprek.

Inbreken in iemands mailbox of chatprogramma

Als je iemands wachtwoorden weet te achterhalen, kun je in zijn of haar mailbox komen of je in een chatprogramma voordoen als die persoon. Je kunt dan uit naam van die persoon vervelende berichtjes rondsturen naar zijn of haar contactpersonen.

Wachtwoord veranderen

Als je achter iemands wachtwoord weet, kun je het wachtwoord ook veranderen. En dan kan de ander niet meer bij zijn of haar eigen mail of chat account.

Wachtwoorden stelen en misbruiken

Met het wachtwoord van een ander kun je bijvoorbeeld in Habbo Hotel credits stelen of vervelende berichtjes sturen uit diens naam.

Foto's van mobieltjes en webcam op internet plaatsen

Met je mobieltje kun je ongemerkt foto's maken. Met een webcam kan dit ook. Deze foto's kunnen heel persoonlijk en soms ook heel gênant zijn. Door ze op internet te plaatsen, kunnen veel mensen deze foto's bekijken. Vaak worden ze bewerkt om degene op de foto nog belachelijker te maken. Foto's die op internet verschijnen, zijn heel moeilijk te verwijderen, omdat ze overal weer op kunnen duiken.

Bezemen

Bezemen staat voor het online afschilderen van een meisje als hoer. Jongeren halen foto's van social media, plakken ze aan elkaar, voegen er soms tekst en muziek aan toe en plaatsen het resultaat op YouTube, soms met adresgegevens of telefoonnummer erbij.

Privé gegevens op een site plaatsen

Het op een site zetten van iemands privé gegevens, kan ervoor zorgen dat deze persoon lastig wordt gevallen door vreemden. Iemand kan ook belachelijk gemaakt worden door deze gegevens op compromitterende sites te zetten.

Virussen sturen

Door virussen naar iemands computer te sturen, zorg je ervoor dat die computer crasht.

Wat is strafbaar?

Het is niet leuk als er een rare foto van een leerling op internet gezet wordt, maar is het ook strafbaar? Op dit moment is er geen wetsartikel dat cyberpesten expliciet strafbaar stelt. Daarom wordt er gebruik gemaakt van bestaande artikelen uit het Wetboek van Strafrecht, bijvoorbeeld:

Belediging/ Smaad/ Smaadschrift, Bedreiging, Stalking, Grooming (benadering van kinderen met seksuele bedoelingen), Hacking van een account, Vernieling van computergegevens, Ontucht, Schennis der Eerbaarheid.

Mogelijke straffen die daders van cyberpesten kunnen krijgen zijn bijvoorbeeld een taakstraf en/of een geldboete. Als extra voorwaarde kan er opgelegd worden dat de verdachte de incorrecte informatie van internet moet verwijderen onder toezicht van de officier van justitie.

Het doen van aangifte en melding

Overleg altijd met de directie. Een eventuele tussenstap kan nog het inschakelen van de buurtregisseur zijn.

- Aangifte

Bij strafbare feiten kan er aangifte worden gedaan. Voor strafrechtelijke vervolging is er bewijs nodig.

Om van het cyberpesten bewijzen te verzamelen, zijn bijvoorbeeld chat-logs te gebruiken. Ook een schermafdruck van een webpagina kan bewijs zijn. Bij minderjarige kinderen doen de ouders aangifte.

- **Melding**

Als er geen aangifte gedaan kan worden, kan er ook een melding gedaan worden. De politie is dan toch op de hoogte van de feiten. De politie kan op deze wijze feiten verzamelen over een pester.

4 Nuttige Links

www.meldknop.nl

<https://www.nji.nl/pesten>

www.pestweb.nl

www.schoolenveiligheid.nl

<https://kinderconsument.wordpress.com/tegen-pesten/>

<https://oudersenonderwijs.nl/>

6 Referenties

Landelijke organisaties voor ouders in het onderwijs, (1996). Het Nationaal Onderwijsprotocol tegen Pesten. Geraadpleegd op <http://www.nji.nl>

Ouders & Co, (2011) 10 tips voor het ontwikkelen van een pestprotocol. Geraadpleegd op <http://www.ouders.net/wp-content/uploads/2013/07/Pestprotocol.pdf>

[Pestprotocol]. (n.d). Geraadpleegd op <http://www.pestweb.nl>

[Praten met ouders]. (n.d) Geraadpleegd op <http://www.pestweb.nl>

[Vijfsporenaanpak]. (n.d.)Geraadpleegd op <http://www.pestweb.nl>

Van der Meer, B. (2012). Vijfsporenaanpak. Geraadpleegd op <http://www.bobvandermeer.info/>

Vermande, M., Van der Meulen, M., Alvea, L., Olthof, T., Gossens, F. (2011). Pesten. In M. Taal, & C. Poleij, *Interventies in het onderwijs: werken aan goede verhoudingen* (pp. 177-197). Den Haag: Boom Lemma.

Kijkwijzer gedrag

Leerkracht	
Groep	
Datum	
Tijd	
Les/situatie	
Observator	

In de groep

Basisafspraken:

- Ik luister
- Ik ben aardig
- Ik doe het zelf

Leerling

	Vaardigheden	Aanwezig	Opmerkingen
1	De leerling kijkt naar de leerkracht	☐ ja ☐ nee	
	De leerling is stil	☐ ja ☐ nee	
2	De leerling troost een andere leerling	☐ ja ☐ nee	
	De leerling helpt een andere leerling	☐ ja ☐ nee	
	De leerling deelt met een andere leerling	☐ ja ☐ nee	
3	De leerling probeert het zelf	☐ ja ☐ nee	
	De leerling vraagt om hulp	☐ ja ☐ nee	

In de algemene ruimten

Basisafspraken:

- Ik ben stil
- Ik loop rustig
- Ik houd mijn handen bij mijzelf
- Ik loop in de rij

Leerling

	Vaardigheden	Aanwezig	Opmerkingen
1	De leerling is stil	☐ ja ☐ nee	
2	De leerling loopt door de school	☐ ja ☐ nee	
3	De leerling houdt zijn handen bij zichzelf	☐ ja ☐ nee	
4	De leerlingen lopen in een rij	☐ ja ☐ nee	

Buiten de school			
Basisafspraken:			
<ul style="list-style-type: none"> - Ik doe niemand pijn - Ik spreek iemand netjes aan - Ik vraag om hulp - Ik kan mezelf vermaken 			
Leerling			
	Vaardigheden	Aanwezig	Opmerkingen
1	De leerling weet wat het stopteken is.	☐ ja ☐ nee	
	De leerling luistert naar het stopteken.	☐ ja ☐ nee	
	De leerling geeft een stopteken	☐ ja ☐ nee	
2	De leerling spreekt netjes (met twee woorden indien mogelijk).	☐ ja ☐ nee	
	De leerling praat rustig.	☐ ja ☐ nee	
	De leerling kijkt naar iemands gezicht.	☐ ja ☐ nee	
3	De leerling vraagt om hulp als hij iets niet weet.	☐ ja ☐ nee	
4	De leerling weet met wie, hij wat en hoe gaat doen.	☐ ja ☐ nee	
	De leerling kiest zelf.	☐ ja ☐ nee	

Begeleiding van de gepeste leerling, handvatten voor gesprekken:

- Neem de leerling en diens klacht serieus. Toon medeleven.
- Voer gesprekken in een rustige omgeving, op een rustig tijdstip, buiten het zicht/gehoor van andere kinderen.
- Laat de leerling zijn of haar verhaal doen en neem daar de tijd voor.
- Maak geen verwijten. Dat maakt het onveilig voor de leerling, waardoor deze minder zal vertellen of zelfs helemaal niets meer zal vertellen.
- Vraag door: waar/wanneer/wie/ hoe/hoelang enzovoorts.
- Vind de pester. Soms zal bekend zijn wie de pester is en soms niet. Wanneer niet bekend is wie de pester is, zal er getracht moeten worden om deze op te sporen. De pester kan wellicht ook worden gevonden door in de klas te praten over wat er is gebeurd.
- Ga bij de ict-coördinator na wat mogelijk is om de pester te blokkeren wanneer het gaat om cyberpesten en informeer de leerling hierover.
- Ga na hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor tijdens en na het pesten.
- Bespreek met het gepeste kind waarom een kind pest. Huilen of heel boos worden is vaak een reactie die een pester uitlokt. Je kunt samen met de leerling nagaan hoe je wellicht op een andere manier kunt reageren.
- Benadruk sterke kanten van de leerling als mogelijke hulp bij het vinden van een oplossing en kom samen tot afspraken om het eigen gedrag te veranderen. Bespreek samen met de leerling wat hij/zij kan doen tegen het pesten en bekijk waar de leerling aan wil werken om de situatie te verbeteren. Let daarbij op de volgende aspecten:
 - Hoe communiceert de leerling met anderen?
 - Welke lichaamstaal speelt een rol?
 - Hoe gaat de leerling om met zijn gevoelens en hoe maakt hij deze kenbaar aan anderen?
 - Heeft de leerling genoeg vaardigheden om weerbaarder gedrag te tonen naar de pester?
- Informeer ouders over gemaakte afspraken en vraag om medewerking indien van toepassing.
- Controleer/evalueer afspraken regelmatig en beloon de leerling als hij/zij zich anders/beter opstelt.

Begeleiding van de pester, handvatten voor gesprekken:

- Zoek naar de reden van het ruzie maken/pesten, leef je in het kind in; onderzoek wat de onderliggende behoefte zou kunnen zijn. Oorzaken van pestgedrag kunnen zijn:
 - Een problematische thuissituatie.
 - Voortdurend gevoel van anonimiteit (buitengesloten voelen).
 - Voortdurend in een niet-passende rol worden gedrukt.
 - Voortdurend met elkaar de competitie aangaan.
 - Een voortdurende strijd om de macht in de klas of in de buurt.
- Laat de leerling inzien wat het effect van zijn/haar gedrag is op de gepeste.
- Laat de pester inzien welke sterke (leuke) kanten hij/zij ook heeft en zoek samen oplossingen: Hoe kan de leerling anders omgaan met die

Jonderliggende behoefte zonder dat hij/zij anderen stoort. Bijvoorbeeld het kind leren niet direct kwaad te reageren, zich leren beheersen, de 'stop-eerst-nadenken-houding'.

- Informeer ouders over gemaakte afspraken en vraag om medewerking indien van toepassing.
- Controleer/evalueer afspraken regelmatig en beloon de leerling als hij/zij zich anders/beter opstelt.
- Bespreek met de leerling oplossingen in andere ook niet schoolse situaties en help bij het toepassen (verantwoordelijkheid nemen voor eigen gedrag). Schakel indien noodzakelijk externe hulp in. Bijvoorbeeld pedagogische hulpverlening, jeugdgezondheidszorg, huisarts, GGD.

Begeleiding van ouders, handvatten voor gesprekken

Zowel ouders als leerkrachten hebben het beste voor met een leerling. Ieder kijkt wel vanuit verschillend perspectief naar de leerling. Een leerling gedraagt zich thuis anders dan op school, dat is heel normaal. Hoe kom je samen tot een goede strategie om een pestprobleem aan te pakken?

Door goed naar ouders te luisteren en goed op elkaar in te spelen vind je een oplossing om met een pestprobleem om te gaan.

- Zorg dat het doel van het gesprek duidelijk is. Wil je alleen informatie doorgeven of is er een probleem dat wat meer aandacht nodig heeft? Maak in dat geval een afspraak voor een follow-up gesprek.
- Ouders en school zijn partner in de opvoeding van het kind: spreek niet tegen de ouders maar met de ouders.
- Ouders en leerkrachten hebben het beste voor met het kind. Je deelt dezelfde zorgen. Luister daarom actief naar wat ouders te vertellen hebben. Dat betekent niet dat je met alles akkoord moet gaan.
- Beide partijen mogen hun expertise op tafel gooien: jij in je omgang met de leerling in de klas en ouders in hun ervaring met het kind thuis. Vraag ernaar.
- Als je advies geeft, is het dan uitvoerbaar? Hebben ouders er een aandeel in? Ouders willen betrokken zijn. Stap naar ze toe. Wat maken ze thuis mee? Waar willen ze naartoe? Welke oplossing zien zij?
- Een goed gesprek tussen ouders en leerkrachten is een proces. Kom aan het einde tot een conclusie en concrete afspraken.

Mogelijke adviezen aan ouders

Ouders van gepeste kinderen:

- Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
- Als het pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeer dan contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken.
- Door uw kind positief te stimuleren, te complimenteren en te belonen kan het zelfrespect van uw kind vergroot worden of weer terug komen.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.

Ouders van kinderen die zelf pesten:

- Neem het probleem van uw kind serieus.
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- Besteed extra aandacht aan uw kind.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.

Alle andere ouders:

- Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan.
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Leer uw kind voor anderen op te komen.
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen.